

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint 105

www.parlament.md

11 aprilie 2014

GB nr. 129

Biroul Permanent al Parlamentului Republicii Moldova

În conformitate cu prevederile art. 73 din Constituția Republicii Moldova și prevederile art. 47 din Regulamentul Parlamentului se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Anexe:

1. Proiectul de lege.
2. Nota informativă.

Deputații în Parlament,

Mihai Ghimpu

Gheorghe Brega

Corina Fusu

Valeriu Munteanu

11 04 15 19

LEGE
pentru modificarea și completarea unor acte legislative

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. Legea nr. 1308-XIII din 25.07.97 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 147-149, art. 1161) se modifică după cum urmează:

După art. 10¹ se introduce art. 10² cu următorul conținut:

„Art. 10². Pentru folosirea ilegală a terenurilor proprietate publică, inclusiv prin amplasarea construcțiilor neautorizate se încasează plată în proporție de 50% din prețul de piață al terenului pentru primul an din data depistării folosirii ilegale, iar pentru următorii ani în proporție de 100%.”

Art. II. Codul Contravențional nr. 218-XVI din 24.10.2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 3 – 6, art. 15) se modifică și se completează după cum urmează:

1. La art. 30 alin. (2¹) după sintagma „, prevăzute în capitolul XV al cărții întâi” se completează cu sintagma „, precum și contravențiile prevăzute de art. 116 și art. 179”.

2. Art. 179 va avea următorul conținut:

(1) Executarea construcțiilor de orice categorie, a lucrărilor de modificare, reamenajare, consolidare și reparație capitală a clădirilor și edificiilor, indiferent de tipul de proprietate și de destinație, fără autorizație de construcție, precum și a construcțiilor ce cad sub incidența legislației privind calitatea în construcții fără licență eliberată în modul stabilit,

se sancționează cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 350 la 450 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 400 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice, în toate cazurile cu demolarea construcțiilor neautorizate și remedierea construcțiilor și a terenurilor afectate în urma intervențiilor neautorizate.

(2) Executarea construcțiilor de orice categorie pe teren proprietate publică, fără autorizație de construcție

se sancționează cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 350 la 450 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 400 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice, în toate cazurile cu demolarea construcțiilor neautorizate și remedierea terenurilor afectate în urma intervențiilor neautorizate.

3. La art. 398 alin. (1) după cifra „108” se introduce cifra „116”, iar după cifrele „170 - 175” se introduce cu cifra „178”.

Art. 398 se completează cu un alineat nou (1¹) cu următorul conținut:

„(1¹) Comisia administrativă constată contravențiile prevăzute la art. 179”.

4. La art. 405 alin. (1) cifrele „109 - 118” se înlocuiesc cu cifrele „109 – 115, 117, 118”.

5. Alineatul (1) al art. 416 va avea următorul conținut:

„(1) Contravenția prevăzută de art. 177 se constată de Inspecția de Stat în Construcții”.

Art. III. Articolul 28 din Legea nr. 163-XVIII din 09.07.2010 privind autorizarea lucrărilor de construcție (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 155 – 158, art. 549) se completează după alineatul (1) cu alineatele (1¹), (1²), (1³) cu următorul conținut:

(1¹) Construcțiile neautorizate executate pe terenuri proprietate publică se demolează. Legalizarea construcțiilor neautorizate executate pe terenuri proprietate publică este interzisă.

(1²) Demolarea construcțiilor neautorizate constă în distrugerea construcției sau a unui element din construcție, care au fost executate în lipsa certificatului de urbanism, a documentației de proiect și a autorizației de construcție, cu aducerea terenului la starea inițială.

(1³) Demolarea construcțiilor neautorizate se execută de către contravenient, pe cont propriu, în termenul de 15 zile din momentul constatării contravenției. După expirarea termenului de 15 zile, administrația publică locală va demola construcția în mod forțat, din contul contravenientului.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul de lege pentru completarea și modificarea unor acte legislative

Proiectul de lege are ca obiect de reglementare modificarea și completarea Legii nr.163- XVIII din 09.07.2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție, ce ține de construcțiile neautorizate, Legea nr. 1308-XIII din 25.07.97 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului și a Codului contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008.

Necesitatea elaborării, promovării și adoptării proiectului de lege rezultă din faptul că în ultima perioadă au sporit semnificativ numărul construcțiilor neautorizate, care nu respectă legislația cu privire la construcții, afectând grav arhitectura localității.

Scopul acestui proiect este de a preveni situația alarmantă care este în continuă creștere și pune în pericol proprietatea publică prin deposedarea abuzivă de terenuri. Precum și sancționarea contraveniențelor prin demolarea acestor construcții neautorizate existente.

Conform informației Inspecției de Stat în Construcții, prezentate în Raportul anual de activitate, în anul 2011 au fost depistate 861 construcții neautorizate, dintre care doar 7 au fost demolate, conform hotărârilor instanței de judecată. Majoritatea din ele sunt intervențiile neautorizate la construcțiile existente, garaje, anexe, etc. Însă sunt și cazuri de construcție în mod neautorizat a caselor de locuit și obiectelor sociale.

Conform competențelor funcționale acordate autorităților publice locale și problemelor majore cu care se confruntă acestea la combaterea construcțiilor neautorizate și ocupărilor ilegale de teren în municipiul Chișinău și în alte localități se impune necesitatea modificării și completării unor acte legislative menite să combată efectiv aceste fenomene.

Conform art. 86 din Codul funciar al Republicii Moldova, Statul în persoana autorităților administrației publice locale are obligația să asigure folosirea rațională și suficientă a terenurilor, precum și protecția acestora indiferent de destinația lor.

Articolul 87 din Codul funciar al Republicii Moldova reglementează sarcinile serviciului controlului de stat în domeniul folosirii și protecției terenurilor, care constau în asigurarea respectării de către toate organele de stat și cele obștești, de către întreprinderile, instituțiile și organizațiile agricole de stat, cooperatiste obștești, precum și de întreprinderile mixte, persoanele fizice și juridice străine, a cerințelor legislației funciare în scopul folosirii eficiente și protecției cuvenite a terenurilor.

Prin prisma prevederilor art. 88 din Codul funciar controlul de stat asupra folosirii și protecției terenurilor îl exercită Guvernul și autoritățile administrației publice locale. Dispozițiile autorităților administrației publice locale și ale organelor de stat împuternicite să exercite controlul asupra folosirii și protecției terenurilor, emise în limitele competenței lor, sunt obligatorii pentru toți deținătorii de terenuri. Dispozițiile autorităților administrației publice locale și ale organelor de ocrotire a naturii în

problemele folosirii și protecției terenurilor în limitele competenței lor sunt obligatorii pentru toți deținătorii de terenuri.

Normele de drept care prevăd modul de exercitare a controlului de stat asupra folosirii și protecției terenurilor precum și a construcțiilor neautorizate sunt art. 116 și 179 din Codul Contravențional al Republicii Moldova.

Astfel, potrivit art. 405 al Codului contravențional, cazurile de folosire a terenurilor contrar destinației pentru care au fost repartizate și de ocupare nelegitimă a terenurilor cu îngrădirea lor se examinează de organele pentru protecția mediului care le sancționează cu amendă și demolare, în ambele cazuri, a gardurilor și a construcțiilor din contul contravenientului.

Conform prevederilor art. 416, al aceluiași cod cazurile de executare a construcțiilor de orice categorie, a lucrărilor de modificare, reamenajare, consolidare și reparație capitală a clădirilor și edificiilor, indiferent de tipul de proprietate și de destinație, fără autorizație de construcție, precum și a construcțiilor ce cad sub incidența legislației privind calitatea în construcții fără licență eliberată în modul stabilit, se examinează de către Inspekția de Stat în construcții, care la rândul lor înaintează actele privind amendarea și demolarea construcțiilor în instanțele judecătorești.

De regulă, acțiunile întreprinse de către aceste instituții sunt respinse de către instanțele de judecată pe motivul omiterii termenului de prescripție de trei luni, reglementat de art. 30 al Codului contravențional.

Această situație pune în dificultate realizarea sarcinilor administrației publice locale, reglementate de art. 86-88; 101 ale Codului funciar, care practic este în imposibilitate de a se lupta cu construcțiile edificate neautorizat.

În această ordine de idei nu poate fi ținută evidența acestor contravenții și nu există pârghii suficiente în contracararea lor.

Reieșind din cele expuse se propune modificarea art. 30, 398, 405, 416 din Codul Contravențional, în vederea împuternicirii autorităților publice locale cu dreptul de a examina și sancționa aceste contravenții administrative. Totodată se propune modificarea art. 28 al Legii nr. 163/2010 privind autorizarea lucrărilor în construcție cu o normă care stabilește expres obligativitatea demolării construcțiilor neautorizate executate pe terenuri proprietate publică cu interzicerea legalizării acestora.

De asemenea, având în vedere faptul că demolarea unei construcții edificate neautorizat pe un teren ocupat ilegal este un proces îndelungat, care durează până la trei-patru ani, se propune completarea Legii nr. 1308 din 25.07.1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului cu un articol suplimentar 10² care va da posibilitate autorităților publice locale și celor centrale să încaseze o taxă exorbitantă pentru folosirea terenului până la eliberarea lui. Această normă legislativă va oferi dreptul autorităților publice locale, în cazul terenurilor proprietate municipală și celor centrale în cazul terenurilor proprietate de stat să încaseze o plată pentru folosirea terenului ocupat abuziv de la data constatării contravenției și până la

eliberarea definitivă a acestuia, care este corelată cu prețul de piață al terenului ocupat neautorizat. Această taxă urmează să fie mărită pentru fiecare an de utilizare ilegală a lotului de pământ cu până la 100% din costul de piață, până la eliberarea terenului.

Având în vedere faptul că în realitate suntem deposedați ilegal de terenurile municipale prin metode de construire neautorizată a construcțiilor, gardurilor, aceste contravenții aduc grave prejudicii bugetului municipal și imaginii autorităților publice locale.

În legătură cu faptul că acest gen de contravenții este stihinic și anterior nu li s-a acordat prioritate, ele se depistează anevoios, inclusiv contravenientul adesea este greu de depistat, din care cauză este necesar de modificat art. 30 din Codul contravențional, în privința termenului de prescripție de 3 luni, de la depistarea lor, la termenul de 12 luni.

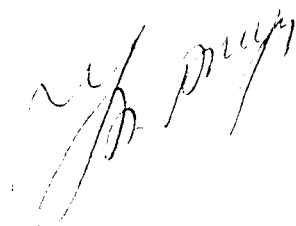
Aceste modificări vor da posibilitate de a realiza cu succes sarcinile respective, reglementate în art. 86-88; 101 din Codul funciar și art.116; 179 din Codul Contravențional atât de autoritățile publice centrale cât și de cele locale.

La Articolul 28 din Legea nr.163-XVIII din 09.07.2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție, propunem introducerea unui alineat nou, ce dispune obligativitatea de demolare a construcțiilor construite cu încălcarea legislației și interzicerea legalizării acestora de către instanțele de judecată.

Prin aceste modificări ținem să prevenim cazurile frecvent întâlnite în practică, inițial construirea și apoi legalizarea acestor construcții.

La art. 398 din Codul contravențional, propunem transferul competenței de sancționarea contravențiilor prevăzute la art. 178 (încălcarea regulilor de construire a caselor cu un nivel în localitățile rurale și a căsuțelor de livadă în întovărășirile pomicole și de constatare art. 179 (construcții neautorizate și intervenții neautorizate la construcțiile existente din competența Inspecției de Stat în Construcții în competența administrației publice locale (comisiei administrative). Conform procedurii actuale, organele APL, în momentul depistării unui construcții ilegale, sesizează Inspecția de Stat în construcții care constată existența acestora și transmite dosarul spre examinare instanței de judecată, fapt ce tergiversează procesul de sancționare a contravenienților și subminează autoritatea organelor administrației publice locale ce nu dețin atribuții întru constatarea și aplicarea contravenției în cazul vizat.

Modificările aduse legislației prin proiectul de lege, vor simplifica modalitatea de monitorizare a construcțiilor, depistarea celor ilegale, precum și prevenirea apariției altor noi, construite cu încălcarea legislației.

**Deputat în Parlament,
Gheorghe BREGA**

PREȘEDINTELE
PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA

« 10 » aprilie 2014 nr.148

De difuzat deputaților.

Spre avizare:

- Comisiilor permanente,
- Guvernului RM,
- Centrului Național Anticorupție,
- Direcției generale juridice –
conform Regulamentului.

Dlui E.Mușuc – în baza avizelor de
prezentat raportul în Parlament.

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint 105

www.parlament.md

10 aprilie 2014

GB nr. 23

Biroul Permanent al Parlamentului Republicii Moldova

În conformitate cu prevederile art. 73 din Constituția Republicii Moldova și prevederile art. 47 din Regulamentul Parlamentului, se înaintează cu titlul de inițiativă legislativă, proiectul de lege privind completarea Legii nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală.

Anexe:

- 1) Proiectul de lege;
- 2) Nota informativă.

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	<u>178</u>
" <u>10</u> "	<u>04</u> 20 <u>14</u>
Ora	

Deputați în Parlament

I. Brăsovschi
M. Stănel
I. C. Sărbu

Proiect

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

L E G E

**privind completarea Legii nr. 436 din 28.12.2006
privind administrația publică locală**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Articol unic – Legea nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 32-35, art. 116), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Art. 43, alin. (1), lit. (v), "*Competențele consiliului raional*" se va completa cu sintagma "*decide asupra creării condițiilor pentru organizarea activității Oficiului Teritorial de Informare ale Parlamentului*".

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTĂ INFORMATIVĂ

cu privire la proiectul de lege pentru completarea

Legii nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală

Proiectul de lege are ca obiect completarea Legii nr. 436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală și este realizat în vederea executării măsurilor, prevăzute în punctul 3 din Anexa la Hotărârea Biroului Permanent nr.25 din 4.12.2013.

Prin Hotărârea Biroului Permanent s-a considerat necesar instituirea în cadrul Secretariatului Parlamentului a Oficiilor teritoriale de informare ale Parlamentului - oficii regionale de informare pentru toți deputații, chemate să faciliteze comunicarea cetățenilor cu deputații în Parlamentul Republicii Moldova și să contribuie la adoptarea deciziilor bazate pe interesele electoratului, precum și să asigure un dialog direct cu societatea civilă.

Articolul 43, alin.(1), lit.(v), urmează a fi completat cu prevederile de ordin tehnic, prin atribuirea consiliului raional a competențelor de creare a condițiilor pentru organizarea activității Oficiului Teritorial de Informare ale Parlamentului.

Astfel, art. 43, alin. (1), lit. (v), va avea următorul cuprins: ”dispune consultarea publică, în conformitate cu legea, a proiectelor de decizii în problemele de interes local care pot avea impact economic, de mediu și social (asupra modului de viață și drepturilor omului, asupra culturii, sănătății și protecției sociale, asupra colectivităților locale, serviciilor publice), precum și în alte probleme care preocupă populația sau o parte din populația unității administrativ-teritoriale, *decide asupra creării condițiilor pentru organizarea activității Oficiului Teritorial de Informare ale Parlamentului*”.

Deputați în Parlament

[Signature] / Brașovschi
[Signature]
[Signature] / O. Ștefan / Bălănești

PREȘEDINTELE
PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA

« 10 » aprilie 2014 nr.147

De difuzat deputaților.

Spre avizare:

- Comisiilor permanente,
- Guvernului RM,
- Centrului Național Anticorupție,
- Direcției generale juridice –
conform Regulamentului.

Dnei R.Apolschii – în baza avizelor
de prezentat raportul în Parlament.

10 aprilie 2014

147 nr. 14

**Biroului permanent al
Parlamentului Republicii Moldova**

În conformitate cu prevederile art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 din Regulamentul Parlamentului se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Codului de procedură Civilă a Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003.

Anexă:

1. Proiectul de lege
2. Expunerea de motive

10 04 147 14

Deputat în Parlament,

[Signature] 15.5 orbu/

[Signature] *[Signature]*
[Signature] *[Signature]*

LEGE
pentru modificarea și completarea Codului
de procedură civilă al Republicii Moldova

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Articol unic - Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 111-115, art. 451), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 75:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) În procesul civil, persoanele fizice își pot apăra interesele personal, prin intermediul unui reprezentant, prin avocat sau avocat stagiar. Participarea personală în proces nu face ca persoana fizică să decadă din dreptul de a avea reprezentant sau avocat.”

la alineatul (2), textul „alți angajați împuterniciți ai persoanei juridice” se înlocuiește cu cuvintele „reprezentanții lor”.

2. Se introduce art. 76 cu următorul cuprins:

„Articolul 76. Persoanele care pot fi reprezentanți în judecată

(1) Reprezentant în judecată poate fi:

a) orice persoană cu capacitate de exercițiu deplină, licențiată în drept, care are împuternicirile respective, legalizate în modul stabilit, în interesul rudelor pînă la gradul III inclusiv;

b) Asociația obștească care, potrivit statutului, promovează și protejează drepturile omului în interesul membrilor și beneficiarilor săi;

c) Persoana juridică care, potrivit statutului, prestează servicii de consultanță și asistență juridică calificată, în baza contractului de prestări servicii.

(2) Participanții la proces, cu excepția reprezentantului, pot fi asistați în judecată de un singur reprezentant ori de mai mulți reprezentanți care îi pot reprezenta în comun sau fiecare în parte.

(3) Nu poate fi reprezentant în judecată persoana care a acordat sau acordă în pricina respectivă asistență judiciară unor persoane ale căror interese sînt în contradicție cu interesele persoanei pe care o reprezintă, sau care a participat în calitate de judecător, de procuror, de ofițer de urmărire penală, de expert. În cazul existenței unor astfel de circumstanțe, reprezentantul poate fi recuzat de participanții la proces. ”

3. La articolul 79 alineatul (5), cuvîntul „avocat” se înlocuiește cu cuvintele „unui reprezentant sau avocat”.

4. Articolul 80:

Se introduce alineatul (2) în următoarea redacție:

„(2) Procurile eliberate de persoane fizice se autentifică notarial. Procurile persoanelor domiciliat în localități în care nu există birouri notariale se autentifică de către autoritățile administrației publice locale. Procurile eliberate de persoane fizice pot fi autentificate în modul și în cazurile stabilite în Codul civil la art.252 alin.(4).”

5. La articolul 81, textul „persoanei juridice” se exclude.

6. La articolul 304 alineatul (1), textul „asistat în judecată de avocat” se înlocuiește cu textul „asistată în judecată de un reprezentant sau avocat” .

7. La articolul 316 alineatul (1), textul „reprezentată în judecată de avocat” se înlocuiește cu textul „reprezentată în judecată de un reprezentant sau avocat” .

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

EXPUNERE DE MOTIVE

la proiectul de lege pentru modificarea și completarea
Codului de Procedură civilă a Republicii Moldova

La 1 ianuarie 2012 au intrat în vigoare modificările la Codul de procedură civilă prin care, practic, a fost exclusă posibilitatea reprezentării în judecată de către alte persoane decât avocații.

În urma implementării acestor modificări au avut de suferit o parte semnificativă din cetățeni care din diverse motive (fie de ordin financiar, fie din lipsă de încredere sau altele) nu pot să-și angajeze un avocat pentru a le reprezenta interesele în instanțele de judecată.

Constant, în adresa Parlamentului și a altor organe statale parvin zeci și sute de petiții de la cetățeni care se plîng fie pe avocați care nu își onorează obligațiunile, fie pe faptul limitării serioase a accesului la justiție dat fiind că cetățenii sunt obligați să angajeze doar avocați din cei care dețin licența și nu au dreptul la libera alegere a reprezentantului. Uneori se ajunge la absurd cînd, în pofida calificării corespunzătoare, persoanele nu-și pot reprezenta nici cele mai apropiate rude doar din simplul motiv că nu dețin licența de avocat. În situație discriminatorie au fost puși zeci de agenți economici, care prin activitatea lor acordau, inclusiv și servicii juridice calificate iar acum sunt limitați în această activitate. Totodată, simplii cetățeni sunt limitați în a-și alege de sinestătător reprezentantul în care au încredere.

Pierderea încrederii cetățenilor față de avocați de accentuează și de unele probleme grave cu care se confruntă însăși sistemul avocaturii. Potrivit informațiilor oficiale în anul 2012 și 2013 au fost instrumentate 33 cauze penale față de avocați bănuți de acte de corupere.

Doar în primele 3 luni ale anului 2014 au fost reținuți 6 avocați pentru corupție.

Mulți tineri specialiști bine pregătiți refuză categoric să treacă stagierea și examenul în avocatură din simplul motiv că nu există o apreciere obiectivă a cunoștințelor iar rezultatele examenelor de capacitate pentru a obține licența de avocat nu pot fi contestate.

Problema se agravează și din considerentele că intrarea în vigoare a prevederilor din Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat în procesele civile, practic nu funcționează, cetățenii nu sunt informați de o asemenea posibilitate iar procedura este una prea sofisticată pentru a obține o asemenea asistență juridică.

Se creează impresia că prin eliminarea dreptului altor persoane decît avocații de a presta servicii de reprezentare în instanțele de judecată și includerea unei prevederi privind posibilitatea sancționării cazurilor de acordare a asistenței juridice calificate de către o persoană care nu are calitatea de avocat, legiuitorul a urmărit scopul de a exclude concurența pentru avocați din partea persoanelor care dispun de calificare juridică.

Argumentele de bază precum că, astfel se vor presta servicii juridice cu adevărat calificate și se va lupta cu evaziunea fiscală nu suportă nici o critică. Este doar o slabă justificare care nu are nimic cu realitatea. Statul are toate pîrghiile de a controla aceste procese.

Jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova cunoaște două hotărîri, cu părere de rău, contradictorii la acest subiect dar, totuși, luînd act și de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, este relevantă Hotărîrea nr. 8 din 15.02.2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 395-XIV din 13 mai 1999 „Cu privire la avocatură”¹.

Astfel, Curtea Constituțională a menționat că instituirea monopolului asupra prestării serviciilor juridice și excluderea dreptului altor juriști profesioniști, care dispun de calificare juridică, „...restrîng dreptul cetățeanului, conferit prin art. 26 alin. (2) din Constituție, de a reacționa independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale...”.

Curtea Constituțională a abordat de mai multe ori, inclusiv prin prisma Convenției Europene pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (în continuare - CEDO) și a altor instrumente internaționale, problema conținutului prevederilor constituționale privind accesul la justiție și dreptul la apărare și a menționat în mod constant că acestea includ dreptul persoanei de a alege liber reprezentantul său în instanța de judecată sau de a exercita drepturile sale personal, fără a apela la serviciile avocaților sau altor reprezentanți. Astfel prin hotărîrea menționată *supra* Curtea Constituțională a menționat expres că prevederile legale prin care se stabilește că doar avocații sînt admiși la „... asistența și reprezentarea juridică în fața organelor de jurisdicție și de urmărire penală...” încalcă dreptul cetățeanului, conferit prin articolul 26 alin. (2) din Constituție, de a reacționa independent, prin mijloace legitime, la încălcările drepturilor și libertăților sale. De menționat că această poziție a Curții Constituționale este constantă și a fost menționată în mod expres de mai multe ori, inclusiv

¹ Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 24-26, art. 11

în Hotărîrea nr. 16 din 19 iulie 2005 privind controlul constituționalității unor dispoziții ale art. 421, art. 433 alin. (1), art. 452 alin. (1) și art. 455 alin. (3) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova² prin care au fost declarate neconstituționale prevederile menționate, prin care se condiționa depunerea recursului în anulare la Curtea Supremă de Justiție doar prin intermediul avocatului, din cauza faptului că erau contrare articolelor 15, 20, 26 și 54 din Constituție. În această hotărîre, Curtea Constituțională a menționat în mod special că impunerea obligației de a apela la serviciile unui avocat echivalează cu îngrădirea accesului la justiție mai ales pentru persoanele care nu dispun de suficiente mijloace financiare. Astfel, persoanele care nu dispun de mijloace financiare și nu au posibilitatea de a fi prezenți în instanțele de judecată (inclusiv imposibilitate absolută datorată stării sănătății) sînt lipsite definitiv de posibilitatea de a-și apăra drepturile pe cale judecătorească deoarece normele contestate nu permit de a fi reprezentați nici de către cele mai apropiate rude, care evident că ar asigura reprezentarea cu titlu gratuit. Nici la etapa pregătirii proiectului, nici în cadrul dezbaterilor în Parlament nu s-a făcut referință la nici un interes general care ar justifica excluderea reprezentării în instanțele de judecată de către alte persoane decît avocații, chiar și în cazul reprezentării cu titlu gratuit. Prin aceasta cetățenii sînt obligați să apeleze la servicii plătite în situații în care în lipsa acestor amendamente ar fi putut apela la persoane care ar fi fost dispuse să asigure reprezentarea cu titlu gratuit.

Un alt aspect important este, că la alegerea reprezentanților sînt importante nu doar criteriile strict profesionale și, de regulă, persoana va prefera în calitate de reprezentant o persoană fără o pregătire profesională specială, dar în care are încredere, unui profesionist desăvîrșit, dar în care nu poate avea încredere deplină că va putea exercita mandatul, ținînt cont de toate interesele sale, care nu totdeauna au doar caracter patrimonial.

La momentul adoptării acelor modificări la Codul de procedură civilă, în Republica Moldova activitatea de prestarea a serviciilor de consultanță juridică și de reprezentare în instanțele de judecată era o activitate legală. Această activitate legală constituie pentru persoanele fizice și juridice, care o desfășoară, o sursă de obținere a venitului, deci constituie pentru acestea un bun deținut în mod legal. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare – Curtea) a examinat mai multe cauze prin care se contestă adoptarea de către state a unor legi prin care se interzicea desfășurarea unor activități pe care anterior persoanele aveau dreptul să le desfășoare conform legislației naționale. În mod constant, Curtea Europeană a statuat,

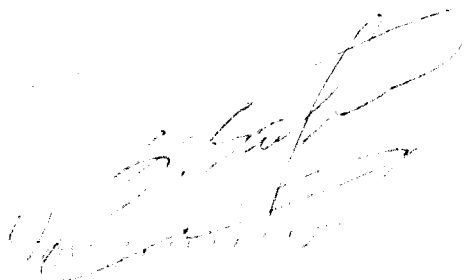
² Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr. 101-103, art. 12

că adoptarea unor legi prin care persoana este privată de dreptul de a desfășura activități pe care anterior era abilitată, în mod legal, să le desfășoare constituie o ingerință în dreptul de a se bucura de bunurile sale, drept garantat de articolul 1 din Protocolul 1 la CEDO (*Bimer c. Moldova*, hotărâre din 10 iulie 2007, § 49, *Tre Traktörer Aktiebolag c. Suediei*, hotărâre din 7 iulie 1989, Seria A nr. 159, § 55 și *Rosenzweig și Bonded Warehouses Ltd. c. Poloniei*, nr. 51728/99, § 48, hotărâre din 28 iulie 2005). În aceste hotărâri se menționează că vor fi conforme CEDO numai legile care au fost adoptate cu respectarea următoarelor condiții: dacă restricția „corespunde unei necesități sociale imperioase”, este „proporțională scopului legitim urmărit” și dacă motivele invocate în lege pentru a o justifica, au fost „pertinente și suficiente”. Considerăm că normele, în special în partea care se referă la interdicția de a fi reprezentați în instanță chiar și cu titlu gratuit de către cele mai apropiate rude, nu respectă aceste condiții și deci persoanele fizice și juridice care prestează servicii de consultanță juridică și de reprezentare în instanțele de judecată au fost deposedate de un bun.

În vederea revenirii, cel puțin parțial, la situația anterioară, pentru a garanta un veritabil liber acces la justiție și dreptul la apărare se propun unele modificări la Codul de Procedură Civilă prin care se va permite reprezentarea în judecată și a altor persoane în afară de avocați. Este vorba de persoanele licențiate în drept în interesele rudelor pînă la gradul III inclusiv, asociațiile obștești care promovează apărarea drepturilor omului pentru membrii și beneficiarii săi și persoanele juridice care prestează servicii de consultanță și asistență juridică calificată în baza contractului de prestări servicii.

De remarcat faptul că, potrivit art. 36¹ al Regulamentului CEDO reclamantul poate fi reprezentant de avocat ori orice alt reprezentant autorizat. Este de datoria noastră să preluăm cele mai bune practici al celui mai înalt for jurisdicțional precum este Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Consider că aceste prevederi vor aduce doar beneficii pentru cetățeni care trebuie să fie susținuți și protejați în dreptul lor de a-și alege reprezentantul fie el avocat sau nu, astfel vor fi fortificate drepturile fundamentale ale cetățeanului.

Deputat în Parlament,